

Baarle - Nassau.

Den 24 Juli 1896 berocht ik deze gemeente. Dat de verhouding tusſchen Hollanders en Belgen goed is, bleek mij bij die gelegenheid; eene eerewacht, bestaende uit Hollanders en Belgen, met zich voerende zoowel de Belgische als de Nederlandsche vlaggen, begeleidde mij bij die gelegenheid.

In deze gemeente verlokht eigenlijk niemand naar eene andere grensregeling; men heeft op het oogenblik vele voordelen: dubbel postvereen, gemakkelijke ontdeeling der militiewet, smokkelarij op groote schaal, enz.; daar tegenover staan bijna geene nadeelen. — Zou de ontworpen grensregeling door gaan, dan zou Baarle Hertog Hollandsch, — Mäcolen Belgisch worden; volgens het algemeen gevoelen zou België zeer profiteren bij de ontworpen grensregeling. —

In Maarch 1898 kreeg ik een schrijven van Dr. Alphons Ariens uit Enschede; daarin werd gheschraagd over eigenlijke toestanden, welke in Baarle Nassau zouden heerschen, ten gevolge van het misbruik, dat aldaar zou gemaakt worden van sterke drank; het politietoericht was er slecht; herbergpolitie werd er niet gehouden; de secretaris had een drankstijterij; de wethouder had een herberg; het hoofd der school van Busfel was aan den drank; de hulp onderwijzer Joosen dronk soms te veel, en slaakte op school; de Burgemeester liet alles maar bejgaan. Bij misſive van 3 Maarch 1898 2de Afd. N. nr 12 vroeg ik deswege inlichtingen aan den burgemeester; deze erkende de verkeerde toestanden op de school; ik schreef toen aan het schooltoericht; ook dit erkende de fouten. — Den 26 Sept. 1898 N. nr 17, 2de Afd. vroeg ik nogmaals bericht aan den Burgemeester; deze rapporteerde, dat het hoofd der school bij het feest ter eere van de kroonsbestijging van H. H. de Koningin op 14 Sept. tevoren weer dronken was geweest. Nogmaals wendde ik mij tot het schooltoericht; ook dit erkende weer de fouten, en rapporteerde tevens, dat het hoofd der school voortaan beter zijn plicht zou doen. —

In het van „de Mondster” van Donderdag, 24 April

Baarle-Nassau.

1899 kwam een hoofdartikel voor, overgenomen uit de "Kruisbanier" waarin alle klachten, door Dr. Triens aan mij gedaan, uitvoerig werden behandeld. — Glad ik omdat mij zults verzoekt was — van den brief van Dr. Triens geen officieel gebruik te maken, nu de zaak publiek domein was geworden kon ik anders handelen. Ik ging den 26sten Mei 1899 naar Baarle Nassau; van tevoren had ik den ~~gemeen~~ burgemeester verzoekt, bij mijn komst den gemeenteraad bij elkaar te roepen.

Van den Raad las ik het artikel uit de Handster voor; werkelijk bleek mij toen, dat de secretaris-ontvanger een drankwinkelt hield, zonder vrijstelling van G.S. te hebben verkregen volgens art. 4 al. 3 der drankwet; hetzelfde was het geval met den wethouder Clavens.

Ik hield den Raadsleden voor oogen, dat het uit den aard der zaak te Baarle Nassau uitbreuk moeilijk was, om steeds voldoende politietoestel te houden; dat de politieraken meestal voortspaten uit misbruik van sterken drank; dat het daarom hier — nog veel meer dan elders — plicht der overheid was, niet alleen om met alle ten dienste staande middelen drankmisbruik te keeren, maar zelfs om drankgebruik tegen te gaan; dat de plaatselijke autoriteiten in de eerste plaats oproepen waren, om zelve de wet te eerbiedigen, dat dus in wethouder Clavens, en secretaris Dierren zoo spoedig mogelijk aan G.S. vrijstelling moesten vragen; dat ik erheen geen brug voor kon blijven, dat ze die vrijstelling zouden verkrijgen; dat — waar meer G.S. de vrijstelling mochten wijgeren — secretaris en wethouder zouden moeten kiezen tusschen hunne betrekking en hun bedrijf. —

Ter volgens besprak ik met de Raadsleden de toestanden op de openbare school; aanvankelijk scheen men geneigd (vooral de wethouder Clavens deed dat) de partij te kiezen van het schoolhoofd. Toen ik ten slotte liet merken, dat ik veel wist, en dat men mij dus niet met een kluitje in het riet kon sturen, begon men de leden van den Raad te spreken; toen verhoorden de leden van Tilburg en

Baarle-Nassau.

Zlenstriks, dat de toestanden op de school tot voor een paar jaren zoo slecht waren, en het onderwijs tevens zoo veel te wenschen overliet, dat zij er ernstig over gedacht hadden, hunne kinderen van school te nemen; nu in den laatste tijd hadden ze echter geen reden meer om zich over het onderwijs of over de onderwijzers te beklagen. — Ik heb toen de leden van den Raad met den burgemeester ernstig gesproken op hun plicht als overheid, om te waken over het onderwijs en over ^{slechte} het voorbeeld, dat onderwijzers aan de kinderen zouden kunnen geven. —

Den veldwachter, van wien ik vernam, dat hij veel te veel in de herberg zat en daaruit speelde, terwijl zijne vrouw misbruik maakte van sterken drank, ben zich als dan minachtend uitlaat over en tegen de leden van den Raad, heb ik deswege mijne onvrede uitgesproken. Van de 7 Raadsleden zijn er drie herbergier, nl. Clavens, van Tilburg, en Pleslager (de opvolger van het Raadslid Ellichelsen); zeer verkeerd zijn de Raadszetels verdeeld: één lid woont in Castelré, één in Ellicaten en vijf in Baarle Nassau. —

De wethouder Clavens zou voor vier weken verweerd zijn wegens openbare dronkenschap. De burgemeester is een goede man, maar heeft geen volkomen insulped; er schijnt een sterk antagonisme te bestaan tusschen Baarle Nassau en Ellicaten; dit laatste sloepje wordt steeds oversteund. —

Met B. en W. reed ik den weg van Baarle-Nassau over Ellicaten naar de Belgische grenzen; deze weg is door Rijk en Provincie betaald en werd den 22 April 1899 voor de eerste maal opgenomen.

Toen mij werd medegedeeld, dat men zoo gaarne een weg zou hebben van Baarle Nassau over Poppel naar Helwarenbek heb ik gezegd, dat men maar moest bezinnen met te requesteeren; dat dit de eenige manier was, om misfeiten dien wensch ook vervuld te zien.

Van den gast van Breda-Turnhout, via Chaam en Baarle Nassau veruschte men niet, dat die ooit zou rijden; men verlangde er zeer na; men ging gaarne naar Breda, — liever dan, noods nu, naar Tilburg

Baarle-Nassau.

Van Baarle-Nassau ging ik op 26 Mei 1899 naar Chaam, op mijne audiëntie aldaar verscheen Pastoor Everts; dese is gelukkig uit Mlicoten, was 10 jr kapelaan te Alphen en sinds een jr Pastoor te Chaam. Hij is zeer bekend met de toestanden te Baarle-Nassau; van hem hoorde ik, dat de wethouder Martens voor een week of vier bekeurd was voor openbare dronkenschap; dat de herbergiers in Baarle-Nassau den baas spelen; dat de burgemeester geen invloed had enz. — Ten bewijze van dit laatste haalde hij aan, dat toen de wethouder Bruyninckx tot lid van den Raad moest gekozen worden, de burgemeester zeer voor hem ijverde; Bruyninckx werd toch niet gekozen. — Bij keene volgende vacature ijverde de burgemeester zeer voor een anderen candidaat; toen werd echter ^{weer} diens tegenstander, de tegenwoordige wethouder Bruyninckx gekozen. — Bij raadsverkiezingen beheerschte de drank alles; een broeder vanden Pastoor, landbouwer te Mlicoten, was meermalen candidaat bij vacaturen in den Raad; tegen de herbergiers van Baarle-Nassau kon echter niemand op.

Maandag, den 5^{den} Juni 1899 ontving ik een bezoek van den wethouder Bruyninckx; hij bracht mij vragen, wat hij moest doen: de secretaris had een request aan G. S. opgezonden om onthefing van de verbodsbepaling, ver. 3 in art. 3 van de dronkheit; de burgemeester en de wethouder Martens stonden met hem te stemmen, zing het request; de secretaris wilde, dat ook de wethouder Bruyninckx zou tekenen. — Bruyninckx meende, dat als hij tekende, dat dan ook de overige raadsleden, zelfs de lichte gemeente, met den pastoor en den kapelaan in Christus, zouden tekenen. — Ik heb Bruyninckx gezegd, dat als hij in gemaakte overtuiging was, dat het tegen het belang der gemeente was, dat de secretaris draak stiek, dat hij dan niet moest tekenen. — Bruyninckx behelste zich er over, dat daarop in mijn bezoek door den burgemeester aan den wethouder was mededeeld, dat hij (nl. Bruyninckx) aan mij had gezegd.

Baarle-Nassau.

dat zoowel de wethouder als diens vrouw misbruik maakten van sterke drank!

Ik las aan Bruyninckx den brief voor, dien ik den 29 Mei 1899 aan den burgemeester schreef (A. nr. 9/2de Afd.); ik vroeg hem, wat hij wist van de dronkenschap van Martens, en nam toen, vlak Martens op Nieuwjaarsdag dronken voor zijn huis in den modder had gleden en door de slaerchaussee was opgeraapt.

Op de vraag, of den secretaris het houden van een winkel kon verboden worden, antwoordde ik, dat zulks van de instructie afhing.

Toen Bruyninckx heen ging verzocht hij mij, niet te willen bekend maken, dat hij heden bij mij was geweest, en raad gevraagd had.

9 Mei 1902. Wethouders zijn totaans van Ladelri en Hendriks van Baarle-Nassau. Heden van den Raad vier nog de burgemeester (Mlicoten), Martens, Bruyninckx, van Tilburg en Olieslager.

Den 30 Mei 1903 kwam ik weer in de gemeente; ik reed er van uit Breda heen, bezocht eerst Chaam, en nam te Baarle-Nassau den trein naar den Basch.

Bevolking gaet nog al vooruit in zielental; in 1902 met ± 50 ; een asde gedwongen huwelijken; 3% onwettige kinderen.

Het B. en W. natuurlijk weer druk gesproken over de verkeerde toestanden in de gemeente; B. en W. hebben, dat het er toch heusich niet zo erg is, als ik meen. Zij deelen mij mede, dat ze nu de ^{kenpen} ~~brant~~, van alle lasterlijke praat van vroeger in de courant, en ~~was~~ van mijn blijf aan ook pastoor Triens zijne insichtingen had; een vroeger stationschef zou al dat moris verteld hebben, toen hij van Baarle-Nassau was overgeplaatst naar Trenthe; hij dan bij zijne mededeelingen echter schro., melijk overdreven hebben.

Volgens B. en W. is het raadslid Bruyninckx ooraak van al het geboespel bij gemeenteraadsverkiezingen, en het misbruik maken van sterke drank bij dergelijke gelegenheden: oudtijds had Mlicoten twee leden van den Raad. Dat heeft geduurd tot voor een ja of 7 of 8, toen

Baarle-Nassau.

er eene vacature ontstond voor Mlicalen. In plaats van d'slijds aan Mlicalen zijn 2 leden te laten wilde Brunnink die in de horn van Baarle Nassau woont, absoluut lid van den gemeenteraad worden. Dat is toen door Brunnink gelykt; maar niet dan met behulp van veel sterken drank. Van toen af aan is de misie gelyken; van toen af aan zijn de kasteleins baas geworden bij de verkiezingen; Mlicalen de bevolking is eene heere landelijke bakkerbevolking en maakt over het geheel genomen niet alleen geen misie, maar van sterken drank, maar maakt daarvan zelfs zoo goed als geen gebruik.

Brunnink is twee jaar welkommer geweest; hij bevoogt hemel en aarde om het te blijven meer te worden, maar hij moet het afleggen tegenover Vlaender, dien hij als welkommer wilde laten vallen.

Welkommer Vlaender woont aan de Oordedsche straat (Klein Bedaf); welkommer Adams woont te Castelre; de burgemeester woont te Mlicalen.

De raadsliden Olierlooyers en Hartens hebben eene vrij grote erop ontlasting; doordien komen ze veel met de boeren in contact, King; doordien krijgen ze de boeren in hun herberg, en hebben zoo'n grooten invloed bij de verkiezingen; de boeren doen, wat Mlicalen en Olierlooyers opzamen hebben.

Volgens B. en W. beenthaard de secretaris Dieren met notaris van Eyl uit Tilburg; burgemeester heeft daarvoor een stakje ^{staken} beenthaard Volgens B. en W. komt het schoolhoofd van Busfel tegenwoordig in open erhele herberg meer; zijn enige uitgang is Zondag's avond, als wanneer hij met den pastoor op de pastorie een katechise leest.

Schoolverruimen komt er zoo goed als niet voor; de roofoverval behaefden er niet op gemaakt te worden.

De gemeente heeft bijna geen eigendommen, of l. A.; ook vroeger niet gehad. Tot 1857 had het domein zeer veel grondbeid, ± 4000 l. A.; van er na heeft het domein alles verliest. Een der grootste grondbeid is in de gemeente is de weide vleyer - v. den Berg uit Antwerpen; rechts van den weg tusschen Chaam en Baarle Nassau staat hare villa, het klooster genaamd; ze komt daar bijna nooit.

Castelre behoort bevestigde onder de Belgische gemeente llin.

Baarle-Nassau.

derhout; daer worden de oerelkenen ook bespaard. — In de geneeskundige behandeling en verzorging van zieken uit Castelre wordt waarden door den doctor uit Hooystraeten; deze wordt betaald door het armbestuur.

Over den veldwachter was de bevoegde tegenwoordig tamelijk tevreden; ik hebden veldwachter nog eens op zijn hart gebonden, dat hij toch zijn plicht moet doen.

Op beide scholen (Mlicalen en Baarle Nassau) wordt bevestigd, lings onderwijs gegeven aan jongens. —

Audientie verleid aan Pastoor Vrij; deze is reeds zijn pastoor in Baarle Nassau; hij is een oud man, die van zich zelf gelykt, dat hij niet meer in staat is, om zijne plichten naar behoren te verrullen. Zijn kapelaan was reeds lang aan de beurt, om pastoor te worden; met goedvinden van den Pastoor blijft hij in Baarle, en zal daar later ^{worden} pastoor. — Twee Fransche Saters, die nog werk sinds een jaar in de gemeente eene inrichting van hogere onderwijs openden, waarvan ook nog op audientie. Ze hadden niets bijzonders te vertellen.

Den 23 Maart 1907 kwam ik weer in de gemeente; ik ging er van uit den Bascheen; berocht daarna Chaam en keerde via Kreda naar den Basch terug.

Ik verleende audientie aan H. Van Gils, den bevoegde van Baarle Herboog, die zijne opwachting kwam maken en mededeelde, dat de verhouding tusschen de besturen, en tusschen de bewoners van Baarle Herboog en Baarle Nassau uitstekend bleef. Daarna verscheen pastoor Krombouts, thans aangesteld tot pastoor van Baarle Nassau, niettegenstaande pastoor Vrij nog in leven is en te Baarle Nassau woont. Ook hij kwam erkrankig zijne opwachting maken. Daarna verscheen weer twee Fransche Saters van het Heilig Sacrament; hunne inrichting — recht tegenover het gemeentehuis — is feitelijk niets dan een klein seminarie, van jongens, die in hunne orde willen treden; zij hebben 15 leerlingen. Volgens hunne inrichting te klein wordt zullen ze die wer, maedlijk verplaatsen naar Baarle Nassau-grens. In verband met het daar gebouwde nieuwe station zijn daar langzamerhand vele woningen van spoorweg- en belasting armbestuur vervaerd, terwijl in de naaste toekomst nog meerdere woningen zullen

Baarle-Nasfaan.

verrijzen. De burgemeester verwachtte, dat daar binnen een paar jaren zeker een vijftigstal woningen zouden staan. Al zouden dan de daar woonde rhenischen onder de parochie van Baarle Nasfaan blijven be-, hooren, ze konden dan toch in de kerke dier Paters de Hl. Elisgaan bijwonen. — De Paters zeggen echter zeer tegen de kosten van bouwen en verhuizen op; een zeer geschikt terrein, ter grootte van 1 hl. A. was hun bereids ten geschikte aangeboden.

Het oude raadhuis was te klein geworden; men heeft het daar om verhoekt, en een zeer goed huis — eene voormalige pastorie — aangekocht en tot raadhuis ingericht. — De bouwwoning was voor den gemeentelijken dienst niet noodig; men verhuurde die daarom voor f 150. — aan den burgemeester; deze heeft daarvoor zeven kamers bouwen, en eene burgemeesters kamer beneden; benevens een vruchtbaren tuin met zeer goede vrucht boomen. Zou er ooit bijv. een marechaussee kaserne worden opgebouwd worden, dan heeft men in den tuin voldoende ruimte.

De burgemeester stelde mij zijne vrouw voor. Eleonora Erzey — Uelen van der Willigen had de beleefdheid mij een kop kaffie met een sandwich gereed te maken. —

Burgemeester Erzey betrouwt drie stiefkinderen: a een meisje overloopt met den candid. notaris Velthuis te Breda; doch meisje heeft zich, naar het aanleiding van het tweede huwelijk haren moeder, zich met haar getrouweerd; ze woont tijdelijk ten huize van een oom; b een zoon, student te Leiden; c een zoon, die boomschuur moet worden, en daarvoor in het buitenland wordt opgeleid; met die twee jongens is Erzey goede vrienden.

Er woont in Baarle Nasfaan veel gebouwd; de bouwverordening wordt er streng getoelicht.

In plaats van burgemeester Uelen werd Erzey lid van den Raad; hij had zich laten stellen om de gemeente bij eene stemming niet meer in rep en roer te brengen; hij werd bij enkele catholiek stelling gekozen. — Hij bracht dit jaar aftreden; Boeynrichen werkt sterk, om weer in den Raad te komen; Erzey wensde, dat hij nu weer uit den Raad zou geëlooid worden.

Mlicaten heeft slechts een lid in den Raad, nl. H. J. Gerts; B. en W. in overweging gegeven, te trachten, dat Mlicaten te zijner tijd een tweede Raadslid krijgt, gelijk vroeger het geval was.

Baarle-Nasfaan.

Schoolwofdt van Busfel maakt nog steeds misbruik van drank; evenwel niet in de herbergen, maar bij drinkt teluis te veel; hij slocht tegen het elementarstuur, maar geeft geen vat om hem te vangjen.

De secretaris heeft geen drankwinkel meer; ook zoekt hij heel niet meer als zaakwaarmener voor notaris van Ley uit Tilburg.

De oude veldwacht is dood; zijn opvolger is absoluut draak vrij, en moet een zeer geschikte man zijn; hij beweert dit vooral bij den bouw van het nieuwe station, toen gemiddelde ~~toe~~ met vloed overloek overstromot was.

De twee export slaggen zijn thans in handen van a het raadslid - kastelein Alleslaegers (Lardens doet niet meer mee); b het raadslid - kastelein H. van Tilburg, geassocieerd met Jansen uit Baarle Dertoy. —

De Belgische familie Kollin had uitgebreide bezittingen in de oostende; zij bezwaarde die goedden bij de Belgische spaanbar; deze schuldigde met alles voor schuld te verkoopen; een complex van 600 hl. A. werd gekocht door Kollin'sche Dieren, de Koning e. s.; deze sloten een publieken weg af; gemeente had daardoor veel moeilijkheden; ten slotte werden de deelen veroverd.

Het den burgemeester even het station aan de grens in oosterschouw gedaan nemen; alles, wat daar en korten tijd verken en tot stand gebracht werd was zeer bezienswaardig.

B. en W. doorden zich zeer ingenomen met de bepalingen van het nieuwe provinciale reglement op de waterleidingen, waarbij het onderhoud daarvan aan de gemeente werd opgedragen; men achtte die opdracht zeer gelukkig, en in het algemeen raadzaam.

Wek 7 April 1911 bezocht ik Baarle Nasfaan, Chaam en Alphen; ik ging per trein naar Baarle Nasfaan; reed naar Chaam en Alphen, en nam daar weer den trein naar B. en W.

Ik verbleef audientie aan den burgemeester van Baarle Dertoy, en aan den pastoor met zijn kapelkan; oude pastoor Key heeft nog, en woont nog in Baarle; als hij niet zoo verouderd was geweest, was hij mede gekomen. De Fransche Paters van het Heilig Sacrament hebben Baarle Nasfaan verlaten.

Baarle-Nassau.

en zich vestigt in de buurt van Nijmegen, waar van Klövel, de oudste zoon van het landenthal, hen geïnstalleerd heeft.

Hij raadsverkiezing zal het meer spannen; hij alle verdeeldheid komt nu nog, dat de ambtenaren aan de grens ook een raadslid willen afvoerdigen. Welhouden leerts zit voor Ulicoten; Koloms voor Castelle; de vijf andere raadleden wonen in de Kam. —

En zake den internationalen weg Baarle Nassau-Poppel ver- nam ik, dat in België de zaak in orde is, en de besleeding nog dit jaar zal volgen; rekening fers 20.000. — Geraaden, dat, nu Wa. herstelt slechts 10% geeft. Men niet bij de politiek moet opaan men- zikken, maar stem moet vragen, waer die te krijgen is. Bij. bij de eigenaren, vier gronden in waarde vermeerderd, bij de gemeente Baarle Hertog, enz.

Men klaagt, dat de Belogen de waterleidingen skeletwegen; gera- den, zich denwege te wenden tot Fedep. Stat.

De burgemeester deelde mij mede, dat de Marechaussee van Alphen verlegt zullen worden naar Baarle, vermoedelijk in 1913.

De meisjes gaan op de bijzondere school in Baarle Hertog; daardoor is de leerplichtwet voor haar niet van toepassing.

van Buspel is nog hoofd der school; hij zou thans geheel onthouder zijn; in ieder geval, hij geeft geen aanstoot meer.

Raadslid Hartens is naar Tielhuus verbraken.

In ^{verband met} de beleuning, ingesteld door gemeente veldwachter met rijen veldwachter tegen Belgische stroopers, waarvoor den door kantoorrechter in Tielhuus veroordeeld werden, herwijf die zelfde stroopers door rechtbank te Tielhuus werden vrijge- spraken van verzek tegen onse politie — vernam ik van den burgemeester ^{en} van den burgemeester van Baarle Hertog dat deze Hollandsche politie terecht een zeer goeden naam had, dat zij onbetrouwbaar eerlijk en trouw was, absoluut onaanwijn, en dat zij terecht een buitengewoon goeden naam had; burge- meester van Eijze zeide mij nog, dat veldwachter van Wam kon- dert maal beter was dan zijn eigen veldwachter

Den 3 Juni 1916 bezocht ik van uit Breda per auto de gemeenten Chroom, Baarle Nassau en Alphen.

Burgemeester Hensen, sinds Juni 1914 als zoodanig

Zie vervolg aan het einde
van dit boek

Baarle Nassau.

in functie, schijnt mij niet de rechte man op de rechte plaats. Hij geeft mij der indruk van een lastig nijdig manneke, bli er niet naar streeft, om moeilijkheden op alatte geschichte wijze op te lossen, maar die van alles noodeloos eindloos quaesties maakt. Hij geeft zich wel moeite, wil wel het belang van de gemeente behartigen, maar is peeterig en lastig, waarheen hij niet in alles zijn zin krijgt.

De goede verhouding met Baarle Hertog is vrijwel ver- sloord; er was nog wel geen openlijke ruzie, maar het scheelde toch niet veel. Men gewaarschuwd, toch te zorgen, dat er geen breuk ontstaat; de misère is dan niet te overzien, tot groote schade van beide partijen. —

De majoor Kantonnements commandant Ketting ^{hulp} riep mijn hulp in om gedaan te krijgen, dat inhuurvereeniging gelden werden afgedragen aan den rechtshabende. De burgemeester hield dat gelid vast, om daaraan niet alleen een aanslag hoofdelijken aanslag over 1915 betaald te krijgen, maar om daaruit tevens te voldoen een aanslag over 1916 — die nog opgelegd moest worden!

De burgemeester wilde het onderhand der waterlei- dingen niet ten laste van de gemeente nemen, omdat volgens den leger de gelambles de onderhandsplich- tiger waren!

De aanleg van den weg Alphen - Baarle Nassau - Poppel voert slecht; dit aanrumer, van de zil- Dechel, kan met de aanmerkingen niet uit; vraagt 10% verhooging; het zal veel moeite kosten, om dat meerdere bebredig te vinden; Alphen, Baarle Nassau, Baarle Hertog, de Provincie en het Rijk moeten dat surplus gezamenlijk fournieren!

Wet onderwijf, dat te Castelle gegeven wordt, wordt uitsluitend gegeven aan Nederlandsche kinderen uit Castelle, dit voor den oorlog in kinderloos- ter schoolorgizingen. De onderwijfers zijn volgens de Nederlandsche wet niet bevoegd om onderwijf te geven.

Baarle-Naspaun.

Den 23 Augustus 1920 kwam ik weer in Baarle-Naspaun. Bij de gemeenteraadsverkiezing in 1919 werden 4 raadsleden uitgeworpen; onder wie de twee ^{verhouders} ~~verhouders~~ Voor Mlicoten zitting thans twee leden; Verheyen en ~~Verheyen~~ ^{Verheyen} voor Castelle een: Berks.

Byzonder onderwijf wordt thans gegeven aan de meisjes door zusters Dominicanessen; van de jongens ~~door~~ op in een byzondere school, te Baarle-Naspaun door den Bastor van de gemeente overgenomen.

De Castelle is nog steeds de openbare school, tijdens de oorlogsjaren opgericht; de kinderen gingen vroeger op de Belgische school te Blinderhout; tijdens den oorlog konden ze daar niet meer terecht. Die openbare school bestaat nu nog; op alle mogelijke manieren bevestigd wordt door de Belgische gezetelichheid te Blinderhout, waar de menschen uit Castelle terkerke waarden gaan. Van de 60 leerplichtige kinderen gaan er 16 naar de openbare school; de rest gaat naar Blinderhout, naar Wokel, of gaat niet naar school. De vier jaars, hoofd der school had eendlooze klachten, die hij in een nader rapport aan mij kenbaar zal maken. Jaar sen woont in Baarle-Naspaun, en gaat dagelijks op een fiets heen en weer.

De Govaerts uit Baarle-Naspaun is gemeente geneesheer; een vroedvrouw is er niet; een zuster Dominicanessen doet dienst als huis (wif) verpleegster.

Men meent, dat bij zinnig beheer Baarle-Naspaun zal kunnen blijven komen; hoofd. onslag 3%. — Verordening op de hand- en span dienften werkt slecht.

Weg Baarle-Naspaun - Dappel is op Belgisch gedeelte klaar; van het Nllandsch gedeelte, 5.3 k.l. gaat gemeente 2200 leler behuizen voor f35.000, van de loms liggende eigenaren krijgt gemeente f14.000 vergoed. —

Gemeente veegt thans de waterleidingen. Men klaagt sterk over waterschap van de Boven Blabke, dat nichts doet, en toch waterschaps lasten vordert.

Van de frambozen zoo duur zijn, begint men zich

Baarle-Naspaun.

toe te leggen op de frambozen beelt; een 25. tal boeren hebben stukken van 15 tot 30 are voor die beelt ingericht.

De stocruinelfabriek had alle schuld afgelast; dit jaar is die fabriek geheel verbouwd en met de nieuwste machines ingericht; kosten f50.000.

Elk aantal koeien in de gemeente neemt af; boeren kunnen geen melkmeiden meer krijgen; dat dagelijksche geregelde zware werk wil men niet meer. Van daar, dat meerdere boeren van hun weiland bouwland maken; de landbouwproducten zijn duur en geven een betere rekening dan de melk en de baten.

Elk gaat den boeren anders goed; in de boerenleenbank was 300.000 ingelegd; in den laatsten tijd f50.000 terug gehaald.

Bastor Hazerum is pres de menschen zeer; de zedelijkheid is buitengewoon groot; de bevolking is volopzaam en echt godsdienstig.

Den 16 Augustus 1924 kwam ik weer in Baarle-Naspaun. Van de zeven raadsleden wonen er 5 in Baarle-Naspaun en 2 in Mlicoten. Voor Castelle zat vroeger ook een lid, maar dat werd er bij de laatste verkiezing afgestemd. Vijf van de heeren zijn burger, twee landbouwer.

Elk gaat in Baarle-Naspaun niet goed; de burgemeester, een vbaadwaardig nijdig ventje, heeft geen baet om met de menschen om te gaan. Hij leeft niet met de menschen mee; bemoeit zich niet met hen veel en we. Hij komt niet verder dan zijn raadhuis, en maaregelt alles en iseren. De verhanding besfehen hem en de verhouders is keurig. Het verhouder Verschuereen kreeg hij op het raadhuis zoo'n hoog loopende misie over het onderhoud van de wegen, dat ze met gebalde veisten bespouwer elkeer stonden, en er zuden zeker ongelukken gebeurd zijn, als verhouder knielbaers ~~en~~ niet beschen bidden was gekomen. Volgens den Bastor is verhouder Verschuereen een van de meest beradigde meest respectabele inopzetters van de gemeente. In de opzate spief had men begen den veldwachter van Steenis. Burgemeester liet toe, dat van Steenis zich sterk be-

Baarle-Nassau

maede met de Raadsverkiezing, een lijst indiende om oude Raadsleden te wippen, in de eerste plaats den weelhouder Kriellaars. De veldwachter liep met zijn lijst rond om handtekeningen te verzamelen bij de men-schen; deze dierfden dat niet te weigeren, ontdat van steenis ^{de} veldwachter is. Algemeen is men van oordeel, dat de veldwachter zich niet op die manier met de verkiezingen zou dienen bemoeien, als hij er niet zeker van was, dat hij in deze door den burgemeester gesbeund werd. Doch dit alles is er veel ongenoegen, veel onrust en veel tweedracht in de gemeente.

Al het boerenstaande werd mij ter audientie medege-deeld door Pastoor Scizerius. Ik heb die klachten later met W. en W. behandeld; Verscheieren en Kriel, laers gelegenheid gegeven om tegen den burgemeester hunne bezwaren te berde te brengen, en desek op zijn fouten en op het onaccusische in zijn manier van optreden gewezen: in plaats gebruik te maken van den wensch en den goeden wil van zijn welhouders, om hem in het bestuur van de gemeente behulpzaam te zijn, en hem als zoodanig te waarderen. Staat hij hen af, maakt hij hen zich tot vijand, roept groote maedelijkheden en quaesties in het leven, en werkt zeer tegen het welbegrepen belang van de gemeente. Zal mijne zeer ernstige repon-manke verbetering brengen in den bestaanden onge-lukeligen toestand? Bli hoop het van heler harte, maar ik vrees met groote vrees van niet.

Het Raadhuis is gereslaureerd; er kwam een nieuw dak op; de voorvel werd versterkt, door er een steensmuur voor te bouwen; enz enz. Het kostte f 9000. en het is nog een oude brack. De burgemeester woont er in met zijne moeder en zijne zuster; het is tot ambtswo-ning gepromoveerd; zeven kamers.

De bide dakter Loraerts uit Baarle Herdag is belast met de arminpraktijk; zijn zoon, eveneens dakter, heeft zich sinds kort ook in Baarle Herdag gereslizeerd. Groote quaestie over de electricatie: Welke wil Baarle Herdag bedienen, en dan leuens Baarle Nassau

Baarle-Nassau

electriciteeren. De Enem wil Baarle Nassau niet afgeven en wil daar des noods zelf in het klein distribueeren. Als burgemeester wat meer tact had, dan kon hij waarschijnlijk in het belang van de Enemplannen veel doen. Elairs deed hij niets dan rozen en schelden, en klagen, dat men er in Baarle Nassau meer de dupe van zou worden. #

In den laatste tijd komt er wat fruitbeld: frambozen en zwarte besen; alles gaat naar de veiling te Breda; de veilingkosten en de kosten van vervoer drubben nog al zwaar.

Op de boerenleenbank te Mlicoten is f 150.000 ingeleegd; op die te Mlicoten f 85.000.

De schoolquaestie te Castelre: de ouders sturen hunne kinderen naar de school te Blinderhout, dan wel houden ze heelemaal thuis. is een nieuwe fase ingetreden, door dat de verbalen wegens schoolversuim sinds enkele maanden door de rechterlijke macht vervolgd worden, en er veroordeelingen vallen. Door de wijziging in het schooltoezicht: Juffrouwe Jansen uit den Bosch komt in de plaats van den heer Verbeeten, hoort men medeverking van het schooltoezicht te verkrijgen in deze nebelige zaak.

De groote maedelijkheden zit in de barieren: door de valuta is het Belgische tarief op het moment goedkooper dan het tarief van de Enem. Gaat de koers van de frank naar boven, dan wordt de Enem goedkooper. Va acht men zich verongelikt, dat men het duurdere Hollandsche tarief zal moeten betalen, terwijl men het goedkopere Belgische kan krijgen. Maar men ver-gaet daarbij, dat het straks misschien juist andersom zal zijn.